

O VIAȚĂ DEDICATĂ ARHEOLOGIEI. PROFESORUL ION IONIȚĂ LA 80 DE ANI

Profesorul Ion Ioniță, una din personalitățile proeminente ale cercetării academice românești, bine cunoscut în țară și peste hotare pentru valoroasa sa activitate în domeniul arheologiei și istoriei perioadei daco-romane și celei de început a epocii migrațiilor, a împlinit de curând frumoasa vârstă de 80 de ani. Momentul aniversar constituie o fericită ocazie pentru a omagia un distins cercetător și excelent îndrumător, dar și pentru a-i releva succint calea de viață și activitatea profesională plină de realizări.

Născut la 8 ianuarie 1936 în satul Pogorăști din com. Răuseni, jud. Botoșani, Ion Ioniță își face studiile primare la școala din localitatea natală, iar cele secundare la Liceul Pedagogic „Vasile Lupu” din Iași, pe care îl absolvă în anul 1954. Urmează apoi cursurile Facultății de Istorie și Filologie din cadrul prestigioasei Universități „Alexandru Ioan Cuza” din capitala moldavă, unde s-a bucurat de îndrumarea competentă a unor dascăli de mare valoare. Pasiunea pentru arheologie i-a fost cultivată de profesorii Mircea Petrescu-Dîmbovița și Adrian C. Florescu, în perioada studenției participând la cercetări de teren pe câteva șantiere arheologice organizate sub egida Academiei Române.

Încheindu-și studiile universitare, și-a îndreptat pașii către cercetare, în anul 1958 fiind încadrat la Institutul de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol” din Iași (reorganizat în 1990 în Institutul de Arheologie și Institutul de Istorie „A. D. Xenopol”), căruia i-a rămas fidel până în prezent. Îndrumat de către profesorul Mircea Petrescu-Dîmbovița și sfătuit de viitorul conducător de doctorat, profesorul Ion Nestor, s-a specializat în istoria și arheologia dacilor liberi, sarmaților și a goților din prima jumătate a mileniului I p. Chr. Dintre primele sale lucrări, remarcăm studiul de sinteză *Contribuții cu privire la cultura Sîntana de Mureș-Cerneahov pe teritoriul Republicii Socialiste România*, publicat în 1966, care rămâne și până astăzi unul de referință pentru specialiștii din domeniu.

Drept apreciere a activității sale științifice, la recomandarea profesorului Ion Nestor, a devenit bursier DAAD (1969) și al Fundației Humboldt (1969-1970) la Universitatea din Saarbrücken, avându-l drept conducător pe reputatul savant german Rolf Hachmann. Pe durata acestor stagii de specializare este elaborată o altă valoroasă lucrare, intitulată *Das Gräberfeld von Independența (Valachei). Zur relativen Chronologie und zu den Bestattungs-, Beigaben- und Trachtsitten eines Gräberfeldes der Černjachov-Sîntana-de-Mureș-Kultur*, publicată la Bonn în 1971. Apariția cărții a reprezentat un eveniment pentru cercetarea arheologică românească, fiind prima lucrare în care metoda statistico-combinatorie și a stratigrafiei orizontale și-au aflat o aplicare sistematică, temeinică și modernă.

În ceea ce privește săpăturile arheologice, de-a lungul prodigioasei cariere științifice, Ion Ioniță a efectuat cercetări sistematice sau de salvare în mai multe situri: Trifești, Poienești, Pogorăști, Dumitreștii-Gălății, Botoșani, Băiceni-Siliște, Iacobeni, Văleni, Miorcani, Iași-Fabrica de cărămizi, Ionășeni, Iași-Nicolina, Todireni, Tăcuta ș.a.

Investigațiile menționate au constituit baza documentară a tezei sale de doctorat: *Moldova în epoca romană (secolele II-IV e. n.)*, începută sub conducerea magistrului Ion Nestor și încheiată, după dispariția prematură a mentorului său, sub auspiciile profesorului Emil Condurachi. În anul 1982, lucrarea apare la Iași în varianta unei solide monografii de sinteză cu titlul *Din istoria și civilizația dacilor liberi. Dacii din spațiul est-carpatic în sec. II-IV e. n.*, fiind distinsă cu premiul „Vasile Pârvan” al Academiei Române.

O altă monografie valoroasă, elaborată în colaborare cu distinsul muzeograf și arheolog Vasile Ursachi, vizează rezultatele cercetării sistematice a necropolei dacilor liberi de la Văleni (com. Botești, jud. Neamț), care este cel mai mare cimitir dacic descoperit până acum în întreg spațiul carpato-dunăreano-pontic. Lucrarea, editată în 1988, a fost apreciată și ea cu prestigiosul premiu „Vasile Pârvan” al Academiei Române.

Studiile importante publicate, de rând cu cercetarea efectuată riguros și competent, i-au adus profesorului Ion Ioniță recunoașterea binemeritată atât printre specialiștii din țară, cât și printre cei din străinătate. Datorită talentului său de cercetător asiduu, perspicace și inovativ, dar și calităților umane deosebite, a contribuit în bună măsură la continuarea sau constituirea unor colaborări științifice fructuoase dintre arheologii români și germani, reușind să lege și să mențină peste ani relații de prietenie sinceră cu distinși savanți, precum Volker Bierbrauer, Siegmur von Schnurbein ș.a.

Drept recunoaștere a contribuțiilor sale științifice, în anul 1988 prof. dr. Ion Ioniță a fost ales membru corespondent al Institutului Arheologic German, iar zece ani mai târziu – consilier de specialitate (*Fachberater*) în Comitetul de redacție al celebrei și vastei enciclopedii *Reallexikon der Germanischen Altertumskunde* (HOOPS²), în paginile căreia a publicat un mare număr de articole.

Numărându-se printre cei mai de seamă specialiști în problematica arheologiei și istoriei secolelor II-IV p. Chr., profesorul Ion Ioniță s-a implicat la realizarea unor proiecte științifice naționale de importanță majoră, cum ar fi, spre exemplu, elaborarea și publicarea tratatului academic *Istoria Românilor* (vol. II, 2001), la care a contribuit prin scrierea mai multor compartimente. De asemenea, Domnia Sa și-a adus aportul la realizarea unor programe științifice internaționale, fiind, de pildă, unul dintre coordonatorii proiectului (pentru România) de mare anvergură *Corpus der römischen Funde im europäischen Barbaricum*, în colaborare cu Römisch-Germanische Kommission, Frankfurt am Main (începând din 1993) și responsabil pentru proiectul *Descoperiri romane în aria culturii Sântana de Mureș-Černjachov* (începând din 2001).

Spre deosebire de spațiul liber european, în fosta RSSM arheologii de la Chișinău au cunoscut din păcate mai puțin preocupările științifice ale profesorului Ion Ioniță. Abia după 1989 se schimbă radical lucrurile, când în librăriile și bibliotecile chișinăuiene apar fără impedimente lucrările oamenilor de știință și cultură români. În anul 1990 domnul Ion Ioniță împreună cu alți distinși arheologi ieșeni vizitează șantierul de la Hansca (coordonat de cunoscuții specialiști Ion Hîncu și Gheorghe Postică), iar în 1991 și 1996 ne onorează cu prezența la conferințele științifice organizate de Universitatea de Stat din Moldova și Academia de Științe a Moldovei, prezentând două consistente referate consacrate unor probleme fundamentale ale arheologiei și istoriei primei jumătăți a mileniului I p. Chr.

Profesorul Ion Ioniță a fost printre cei mai receptivi oameni de știință din România, care au pus temelia colaborării dintre instituțiile științifice și de învățământ de pe cele două maluri ale Prutului, răspunzând cu fapte și acțiuni concrete solicitărilor colegilor de breaslă basarabeni, ce ne recăpătaserăm dreptul la alfabetul latin firesc și la istoria națională adevărată. În afară de trimiterea la Chișinău a unor consistente loturi de literatură de specialitate, inițierea unor proiecte și a schimbului de experiență științifică, profesorul Ion Ioniță a acceptat cu generozitate să fie și conducătorul de doctorat al unor tineri istorici originari din Basarabia pasionați de arheologie și istorie veche, inclusiv a semnatarului acestor rânduri.

Pe întreaga durată a stagiului de doctorat am beneficiat din partea Domniei Sale de sfaturi, încurajări și sprijin deplin, oferindu-ne cu mărinimie multe lucrări din valoroasa-i bibliotecă și semnalându-ne pe cei mai buni autori din literatura de specialitate occidentală și sovietică necesară pentru elaborarea tezei. Demn de relevat este și faptul că, întotdeauna, ne trata cu prietenie și încredere și nu încerca să-și impună punctul său de vedere, lăsând

învățăceilor libertatea de opinie. Astfel, profesorul Ion Ioniță avea să contribuie decisiv la devenirea mea ca arheolog, eu acum fiindu-i profund recunoscător pentru toate câte am reușit să învăț de la Domnia Sa pe durata studiilor de doctorat de la Iași.

Mai recent, grație receptivității profesorului Ion Ioniță, am beneficiat de un text de prefațare pentru monografia Budești, editată la Chișinău în 2006, iar la scurt timp – și pentru Pruteni, care chiar la sugestia Domniei Sale a inaugurat seria de monografii *Biblioteca de Arheologie* a Centrului de Arheologie din cadrul Institutului Patrimoniului Cultural al AȘM. Ambele prefețe reprezintă de fapt veritabile sinteze – scurte, dar consistente – în care, printre altele, se tratează diferite aspecte ale evoluției cercetărilor arheologice privind epoca romană din Basarabia de-a lungul mai multor decenii.

A urmat apoi o fructuoasă colaborare la proiectul transfrontalier Phare *Antichitatea târzie în bazinul Prutului*, inițiat de directorul Muzeului de Istorie „Vasile Pârvan” din Bârlad, domnul Mircea Mamalaucă, ce a inclus numeroase și variate manifestări, dintre care se remarcă în primul rând organizarea unei mari expoziții itinerante cuprinzând antichități de excepție din sec. I-V p. Chr. de la muzeele din Bârlad, Chișinău, Botoșani și Tecuci, precum și elaborarea *Catalogului* descoperirilor, tipărit în condiții grafice excelente, avându-l drept prim coordonator pe domnul profesor Ion Ioniță.

Acum, omagiindu-l cu ocazia împlinirii venerabilei vârste de 80 de ani, în numele elevilor și colaboratorilor săi, ca și a întregii bresle a arheologilor de la Chișinău, îi urăm Profesorului Ion Ioniță La Mulți Ani!, sănătate și putere de muncă, pentru a putea aduce noi și valoroase contribuții în elucidarea adevărului istoric.

Vlad VORNIC*

---

*